

10. mars 1958

R I K S L Ø N N S N E M N D A .

Tilleggsavgjørelser

til

Rikslønnsnemndas kjennelser av 4. november 1957 i
sak nr.1/1957:

Hvalfangstens Arbeidsgiverforening

på den ene side

og

Landsorganisasjonen i Norge og

Norsk Sjømannsforbund

på den annen side

og i

sak nr.2/1957:

Hvalfangstens Arbeidsgiverforening

på den ene side

og

Norsk Styrmandsforening

på den annen side

i samband med tariffrevisjonen i 1957 for flytende kokerier,
landstasjon og hvalbåter for Sydhavsfangsten 1957/58.

Lønnsnemndas sammensetning:

Sorenskriver Kai Knudsen, formann.

Direktør Reidar Danielsen.

Direktør Morten Tuveng.

Sekretær P.Mentsen.

Direktør Trygve Kleppe.

Høyesterettsadvokat Sverre Bergland.

Avdelingsbestyrer Einar Haugen i sak nr.1/1957.

Bestyrer Nils Nilsen i sak nr.2/1957.

År 1958 den 10.mars, avsa Lønnsnemnda etter rådslagning og stemmegivning for lukkede dører sådan

K j e n n e l s e :

Lønnsnemnda besluttet i sine kjennelser av 4.november 1957 at spørsmålet om det skulle gjøres noen endring i den tidligere overenskomsts § 3, første ledd, måtte utstå inntil det var skaffet ytterligere opplysninger. Partene har i møte den 17.februar 1958 gjort rede for sine standpunkter og lagt frem en del nye opplysninger som fremgår av de fremlagte påstandsskrifter.

Hvalfangstens Arbeidsgiverforening har nedlagt denne endelige

p å s t a n d :

For mannskaper og styrmenn på fl.k."Suderøy" skal § 3, punkt 1, ha følgende ordlyd:

"Hyren dreier fra og med tiltredelsesdagen til avmønstring finner sted, dog utbetales mannskaper (styrmenn) som forhyres i Norge eller England og følger kokeriekspedisjonen fra avreise til hjemkomst, hyre for minst 6 måneder og 12 dager."

For mannskaper og styrmenn på fl.k. "Sir James Clark Ross" og hvalbåter får bestemmelsen den samme ordlyd med unntagelse av at hyregarantien blir 6 måneder og 22 dager. For mannskaper og styrmenn på de flytende kokerier "Kosmos III" og "Kosmos IV" blir hyregarantien 6 måneder og 20 dager, for fl.k. "Norhval" 6 måneder og 19 dager og for fl.k. "Thorshammer" og hvalbåter henholdsvis 6 måneder og 28 dager og 6 måneder og 26 dager.

For mannskaper og styrmenn på de øvrige kokerier og hvalbåter prolongeres tariffavtalens § 3, punkt 1, første avsnitt, for sesongen 1957/58."

Norsk Sjømannsforbund har nedlagt denne

p å s t a n d :

Prinsipalt:

Hvalfangstens Arbeidsgiverforenings påstand avvises, fordi den strider mot tariffavtalens fundamentale lønns- og arbeidsbetingelser og har ingen forbindelse med den av Norsk Sjø-

mannsforbund iverksatte blokade mot Hvalfangstens Arbeidsgiverforening høsten 1957.

Subsidiært:

For så vidt Lønnsnemnda finner å ta påstanden opp til realitetsbehandling, nedlegger Norsk Sjømannsforbund påstand om at arbeidstiden under fangsttiden på feltet settes til 8 timer pr.dag og 48 timers arbeidsuke.

Norsk Styrmandsforening har nedlagt denne

p å s t a n d :

Prinsipalt:

Hvalfangstens Arbeidsgiverforenings påstand avvises. Paragraf 3, punkt 1, i Sydhavstariffen for sesongen 1956/57 tas uendret inn i tariffen for sesongen 1957/58.

Subsidiært:

Hvis Rikslønnsnemnda tar Hvalfangstens Arbeidsgiverforenings påstand til følge helt eller delvis, nedlegger Norsk Styrmandsforening påstand om at arbeidstiden under fangsttiden på feltet settes til 8 timer pr. dag og 48 timers uke både på kokerier og hvalbåter.

Sakens sammenheng.

Etterat meglingen var brutt for de to tariffrevisjoner det her gjelder i september 1957, sendte både Norsk Sjømannsforbund og Norsk Styrmandsforening ut blokadevarsel. Blokaden ble hevet av Norsk Sjømannsforbund den 15.oktober 1957 kl.13.00 etter henstilling fra sjefen for Kommunal- og Arbeidsdepartementet umiddelbart etter at det var bestemt at tvisten skulle avgjøres ved lønnsnemnd. Norsk Styrmandsforening hevet blokaden neste dag straks den hadde fått underretning fra departementet om innholdet av den provisoriske anordning.

Det er på det rene at av de 9 ekspedisjoner som skulle reise fra Norge til fangstfeltet, kom Thorshavet, Thorshøvdi og Pelagos avgårde til den tid som selskapene hadde bestemt, og for disse ekspedisjoner har blokaden ikke hatt noen praktisk betydning. For deres vedkommende er partene enige om at 7-månedersgarantien skal gjelde uforandret også for denne

fangstsesongen.

Det er videre på det rene at det for "Suderøy"-ekspedisjonen var sendt skriftlig melding til de offiserer og mannskaper som var ansatt for sesongen om at rederiet regnet med at kokeriet ville komme til å gå ca. 1.oktober og hvalbåtene ca. 3 uker senere. Den endelige avgangstid for kokeriet ble den 19. og for hvalbåtene den 22.oktober 1957. Rederiet regner at kokeriets avgang ble 18 døgn forsinket på grunn av blokaden. Ekspedisjonen ankom til fangstfeltet som opprinnelig bestemt, idet kokeriet ble anlagt for bunkring i Las Palmas i stedet for som avtalt Curacao.

"Sir James Clark Ross"-ekspedisjonen hadde i september sendt offiserer og mannskaper melding om at kokeriet skulle gå fra Sandefjord til fangstfeltet den 10.oktober, og at de som var forhyrt måtte være ombord klokken 8 samme dag. For hvalbåtene var tiden satt til 15.oktober. Ved sirkulære fra rederiet den 15.oktober ble det meddelt at forhyring og mønstring skulle skje den 17.oktober og at kokeriet ville avgå straks mønstringen var ferdig. Kokeriets avgangstid ble den 18.oktober og hvalbåtenes den 31.oktober. Rederiet har opplyst at hvalbåtene ikke behøvet å gå før 12-13 dager etter kokeriet, og at dettes forsinkelse derfor fikk tilsvarende virkning for hvalbåtene.

For ekspedisjonene "Kosmos III" og "Kosmos IV" ble legeundersøkelse av alle mannskaper foretatt i tiden 17.- 30.september som en forberedelse til avgang. Det ble ikke sendt ut noen innkalling til forhyring og mønstring fordi rederiet ikke kunne fastsette sikker avgangsdag før konflikten var løst. Av samme grunn kan det ikke med absolutt nøyaktighet sies hvilke avgangsdager som ville blitt aktuelle for de to kokerier. "Kosmos III" kom avsted den 22.oktober og "Kosmos IV" den 24.oktober. Rederiet uttaler at de ble forsinket i én å to uker, og regner en forsinkelse på 10 dager for hver ekspedisjon som absolutt sikker.

"Norhval"-ekspedisjonen hadde fastsatt kokeriets avgang fra Larvik til 14.oktober. Det ble ikke sendt noe sirkulære om den opprinnelig fastsatte dato til mannskapene, men den

var meddelt ved oppslag og i pressen og for så vidt kjent. Avgangsdatoen ble den 25. oktober.

"Thorshammer"-ekspedisjonen hadde sendt mannskapene melding om at forhyring og mønstring skulle finne sted den 7. oktober, og selskapet hadde bestemt avgang til den 15. oktober. Offiserer og mannskaper tiltrådte den 17. oktober på kokeriet, og dette avgikk fra Sandefjord den 19. oktober. Rederiet har fremholdt at hvalbåtene ble tilsvarende forsinket, da de intet kunne utrette på feltet uten sammen med kokeriet.

Da Sjømannsforbundet avblåste blokaden den 15. oktober, var det således klart for de interesserte at "Suderøy" allerede var 14 dager, "Sir James Clark Ross" 5 dager og "Norhval" 1 dag forsinket. For Styrmandsforeningens vedkommende blir det 1 dag mer. "Norhval"'s avgang var fastsatt til samme dag Sjømannsforbundet avblåste blokaden og dagen før Styrmandsforeningen. Det er ikke opplyst nærmere om de to forbund og deres medlemmer var kjent med at "Kosmos III" og "Kosmos IV" hadde fastsatt en bestemt dag for avreise før blokaden sluttet.

Hvalfangstens Arbeidsgiverforening har fremholdt at det er en forutsetning for 7-månedersgarantien at hvalfangerne tiltrer tjenesten for sesongen den dag selskapene bestemmer. Som følge av blokaden ble de 6 nevnte fangstselskaper avskåret fra å benytte arbeidskraften i den utstrekning de hadde rett til for den fastsatte lønn, og ekspedisjonene kom ikke av gårde til den tid som var bestemt. Sjømannsforbundet var både under meglingen og i møtet hos fylkesmannen i Vestfold gjort kjent med at mannskapene ikke kunne vente å oppebære full fortjeneste når de ikke tiltrådte tjenesten den dag som var fastsatt av selskapene. De fleste ekspedisjoner kom til fangstfeltet til den tid som opprinnelig var bestemt. De forsinkede kokerier sparte inn seilingstid ved å innta olje i Las Palmas i stedet for som forutsatt i Curacao. Dette medførte betydelige merutgifter.

Sjømannsforbundet har fremholdt at rederne ikke hadde reist noe tydelig krav om å få endret overenskomstens 7-månedersgaranti på grunn av blokaden før i sin skriftlige fremstilling til Lønnsnemnda den 28. oktober. Blokaden var da

avblåst og flåten avseilt, og forbundet var avskåret fra å ta noen motforholdsregler. Styrmandsforeningen har fremholdt at den intet hadde hørt om at rederne ville kreve avkortning i 7-månedersgarantien før under behandlingen for Lønnsnemnda. Begge organisasjoner har ellers anført at 7-månedersgarantien kom inn i overenskomsten som en godtgjørelse for mannskapenes lange og enerverende arbeidstid på feltet. Det er her ikke spørsmål om å betale lønn i blokadetiden, idet hyren dreier fra tiltredelsen. 7-månedersgarantien er en garantert minste- fortjeneste for en fangstsesong og er uavhengig av tidspunktene for avreise og hjemkomst. Endres denne bestemmelse, må en ta opp til endring hele spørsmålet om arbeidstiden under hvalfangst.

Lønnsnemndas avgjørelse.

Etter Sjømannsforbundets og Styrmandsforeningens rede- gjørelser for Lønnsnemnda, er det på det rene at påstanden om avvisning er slik å forstå at § 3, første ledd, kreves opprettholdt uforandret også for sesongen 1957/58.

Det er fra de to sjømannsorganisasjoners side ikke blitt hevdet at hvalfangerne skal ha hyre i blokadetiden. Twisten skyldes at partene har en helt forskjellig oppfatning av hva 7-månedersgarantien innebærer.

Lønnsnemndas flertall, formannen, Danielsen og Tuveng finner spørsmålet meget tvilsomt. Bestemmelsen om at mannskaper som følger ekspedisjonen fra avreise til hjemkomst skal være garantert hyre i et bestemt antall måneder, kom inn i overenskomsten i mellomkrigsårene. Den har så vidt vites alltid vært praktisert og forstått slik at det er det enkelte selskap som bestemmer tidspunktet for avreise, og at det kan disponere mannskapene inntil 7 måneder for den garanterte hyre. Det er klart at hvalfangerne i høst - i alle fall for kokeriene "Suderøy", "Sir James Clark Ross" og "Norhval"'s vedkom- mende - ikke har stått til selskapenes disposisjon fra den fastsatte avgangstid. De tre ekspedisjoner hadde gitt vanlig underretning om tiden for tiltredelse og avreise, og denne måtte utsettes på grunn av blokaden. Hvis de tre kokerier kommer tilbake før 7 måneder er gått, vil folkene ha arbeidet

i et kortere tidsrom enn selskapene hadde forutsatt i sine sesongplaner, og 7-månedersgarantien vil ha samme virkning som om det betales hyre i blokadetiden. For så vidt synes det begrunnet å kreve avkortning i 7-månedersgarantien for den tid som gikk tapt på grunn av blokaden.

Siste høst var forholdet imidlertid at partene i denne tvist ikke var ferdige med tariffrevisjonen på det tidspunkt som de tre kokerier hadde fastsatt for avgang. Etter flertallets mening var mannskapene ikke forpliktet til å tiltre tjenesten før overenskomstforholdet var brakt i orden. Hyren dreier først fra den dag mannskapene tiltreer tjenesten, og dette fant først sted etter at blokaden var avblåst. Det er Lønnsnemndas oppgave å fastsette de lønns- og arbeidsvilkår som skal gjelde for de arbeidsytelser hvalfangerne skal utføre i sesongen 1957/58. Ved sin vurdering har flertallet lagt noe vekt på at den beregnede fortjeneste (hyre og part) for de offiserer og mannskaper det her gjelder, kan sees som betaling for en bestemt jobb. Den går ut på å bringe ekspedisjonen til feltet, delta i fangsten og bringe ekspedisjonen tilbake. Reisetiden nedover ble kortere enn forutsatt for en del ekspedisjoners vedkommende, og folkene har i disse tilfelle arbeidet i kortere tid enn den tidligere overenskomst forutsatte. Fra arbeidsgivernes side er det lagt vekt på at de derved ikke har fått gjennomføre nedreisen som forutsatt, de er blitt påført store utgifter av den grunn og hyren må reduseres fordi folkene ikke har utført det arbeid som forutsatt i overenskomsten tidligere.

Fra sjømannsorganisasjonenes side er det lagt vekt på at mannskapene skal ha den garanterte minstehyre for sin deltagelse i fangstsesongen, og at de ekspedisjoner det her gjelder kom tidligere avgårde og de vil muligens få lenger fravær enn de ekspedisjoner hvor det ikke er spørsmål om avkortning. Etter flertallets mening er det et skjønsspørsmål om godtgjørelsen skal reduseres fordi nedreisen ble lagt om. Slik forholdene ligger an, finner flertallet at det vil virke urimelig og vilkårlig om 7-månedersgarantien skulle bli avkortet utelukkende for mannskaper på de båter som ble forsinket, og særlig når en tar hensyn til at forsinkelsene skyldes en

kollektiv opptreden.

Flertallet har også lagt en viss vekt på at det fra sjømannsorganisasjonenes side er fremholdt at garantien for hyre i 7 måneder er av så grunnleggende betydning for hele tarifforholdet, at de må kreve at arbeidstiden ombord under fangst blir omlagt hvis det gjøres noen endring. Kravet om avkortning i den garanterte minstehyre var ikke lagt frem på en slik måte før blokadens hevning og ekspedisjonenes avreise at de to sjømannsorganisasjoner og deres medlemmer regnet med at spørsmålet ville bli reist i år. Hvis de hadde vært innforstått med at det faktisk ville kreves avkortning for enkelte ekspedisjoner, er det grunn til å tro at de to sjømannsorganisasjoner ville gått inn for en endring av arbeidstidsbestemmelser og bemanning for denne fangstsescngen. Etterat flåten var reist til feltet, var det ikke praktisk mulig å foreta noen endring av disse bestemmelser i den tidligere overenskomst.

Etter en samlet vurdering av forholdene, finner flertallet at 7-månedersgarantien ikke skal avkortes for enkelte ekspedisjoner eller kokerier i denne fangstsescngen.

Av hensyn til forholdene for fremtidige ekspedisjoner, går flertallet ut fra at de spørsmål som er reist i forbindelse med 7-månedersgarantien, gjøres til gjenstand for forhandlinger mellom partene.

Nemndas medlemmer, Haugen og Nilsen, stemmer i henholdsvis sak nr.1/1957 og 2/1957 for det samme resultat som flertallet, og viser til den begrunnelse de har gitt i Lønnsnemndas kjennelser av 7.november 1957.

Lønnsnemndas mindretall, Sverre Bergland, vil anføre følgende:

Det er på det rene at det er det enkelte selskap som bestemmer tidspunktet for ekspedisjonenes avgang, og at selskapet kan disponere over mannskapenes arbeidstid inntil 7 måneder for den garanterte hyre. Under forutsetning av at mannskapene tiltrer tjenesten således som fastlagt av selskapet og medfølger ekspedisjonen fra avgang til hjemkomst, skal det utbetales hyre for minst 7 måneder selv om mannskapene

er ute i kortere tid. Som en følge av den av organisasjonene iverksatte blokade ble en del ekspedisjoner forsinket, og forutsetningen for at 7-månedersgarantien i sitt fulle omfang skulle få anvendelse, er således falt bort. Bergland kan derfor ikke tiltre flertallets resultat og stemmer for at Hvalfangstens Arbeidsgiverforenings påstand tas til følge.

Det resultat som flertallet er kommet frem til, er nærmest basert på billighetsbetraktninger, og resultatet står stikk i strid med det prinsipp som flertallet selv har hevdet, at ingen skal oppebære lønn i streike- eller blokadetiden. Men etter den avgjørelse som flertallet har truffet, er det på det rene at de mannskaper som har blokert de forsinkede ekspedisjoner, ikke bare har oppebåret lønn i blokadetiden, men har også hatt anledning til å tjene ekstra i den tiden ekspedisjonene ble forsinket. Bare dette må være tilstrekkelig til å vise hvor ufunderte flertallets billighetsbetraktninger er.

Flertallet finner det urimelig og vilkårlig om 7-månedersgarantien skulle bli avkortet utelukkende for mannskaper på de båter som ble forsinket. Hvis mannskapene på de forsinkede ekspedisjoner føler dette som en urimelighet at bare de skal betale for blokaden, så må det være opp til organisasjonene selv å fordele den tapte fortjeneste på samtlige mannskaper som deltok i blokaden. At organisasjonene var klar over at 7-månedersgarantien ikke ville gjelde i sitt fulle omfang overfor de forsinkede ekspedisjoner, må tydelig fremgå av den omstendighet at det er betalt blokadestønad til mannskaper som var engasjert på de forsinkede ekspedisjoner. Det må vel virke temmelig overraskende for mannskapene først å få blokadestønad og etterpå få hyre av selskapene for tjeneste i tidsrommet i hvilket de oppebar blokadestønad. Etter det resultat flertallet er kommet frem til, er følgen den at mannskapene vil ha en ekstra fortjeneste ved å blokere ekspedisjonene, og denne fortjeneste vil øke dess lengre blokaden varer. At dette er et umulig resultat og er i strid med det hittil gjeldende syn på lønn i streikeblokadetiden, må være selvvinnlysende. Flertallet har videre anført at det

er grunn til å tro at organisasjonene ville ha kommet med andre krav for Rikslønnsnemnda hvis de hadde tenkt seg muligheten av at selskapene ville ha reist spørsmålet om en reduksjon i 7-månedersgarantien. Hertil er å anføre at denne betraktning av flertallet er helt hypotetisk og kan ikke tillegges noen vekt, men dertil kommer at betraktningen også er positivt uriktig, idet organisasjonene er gjort kjent med at dette krav ville bli fremsatt. Organisasjonene er gjort kjent med dette under forhandlingene med fylkesmannen i Vestfold og senere under megling for Riksmeglingsmannen.

Som foran nevnt kan Bergland ikke finne at flertallet har gitt noen holdbar begrunnelse for sitt resultat og stemmer for at den påstand som er nedlagt i Arbeidsgiverforeningens påstandsskrift datert 23.januar 1958 tas til følge.

Slutning:

Bestemmelsen i § 3, første ledd, i den tidligere overenskomst, skal gjelde uforandret for sesongen 1957/58.

Kai Knudsen

Morten Tuveng
Nils Nilsen
Einar Haugen

Reidar Danielsen
Sverre Bergland

Riktig utskrift:

K. F. A. A. A.